Ч. 15. (В. 109.) 12 (24) Цьвітня 1896. Річник XXI. (нової серії VIII.)

Виходить у Львові кожної пятниці.

Редакция, адміністрация і експедиция ул. академична ч. 8.

ПРАВДА

Ціна за місячник в Австрії
на рік злр. 4·—
½ року „ 2·—
¼ „ „ 1·—
за границею
на рік (8 руб.)
½ року (4 руб.)

ВІСТНИК ПОЛЇТИКИ, НАУКИ І ПИСЬМЕНСТВА.

Листи з Чернигівщини.*)

ЛИСТ X.

(Конець).

Друга риса, що характеризує земскі зібраня останньої сесиї — се велика увага земств до всяких питань, що дотикають ся народної осьвіти: в сїй справі земства теж було майже однодушні – всї обстоювали ширенє народних шкіл і бібліотек. В чернигівскому земстві знов стало на чергу внесенє д Шрага про народню мову по школах (Правда 1894 р. ст. 390–398, 1895 р. ст. 579, 580); се внесенє, заразом з докладом ґуб. управи, вже відомі читачам „Правди“ були передані до нової комісиї, яка була обрана з того поводу, що настало нове трехріче; комісия дуже численна, одноголосно згодила ся з думками комісиї, яка була в 1895 р. і ухвалила просити уряд про дозвіл уживати народню мову по школах, видавати книжки українскою мовою писані і допускати їх в народні і шкільні бібліотеки чернигівскої ґуб. Ґуб. зібранє знов не розгледіло внесень д. Шрага, управи і комісиї; правда, майже половина внесень управи залишила ся не обрадженою бо бракувало часу, але ніде правди діти, були між послами і такі, які перешкожали обрадї, бо бажали відсунути викликане внесенєм д. Шрага питанє на далї. Будемо знов ждати ґуб. зібраня!

---

*) див. Правда 1896, ч. 14.

Поки висловить свої погляди чернигівске земство, питанє про українську мову по школах піднесено в єлисаветскому повітовому зібраню херсонскої ґуб. і звернуло на себе увагу преси. Єлисаветске зібранє обсужувало запитанє міністра хліборобства і державних дібр, д. Єрмолова про місцеві потреби сільского господарства і про способи їх задовольненя і з поводу сего посол Зелений подав зібраню свій доклад, в якому звертаючи ся до великої ваги народної осьвіти для сільского господарства, між иншого каже, що вважаючи за зайве розмовляти багато про осьвіту народу, бо багато в сфері земскій про неї і говорили і писали, багато було подавано і петиций, він бажає нагадати одну важну умову, яка на єго щире переконанє, найбільше перешкожує розвитку нар. школи на те, що зовсім іґнорують краєві язики і нарічня: дитину, яка ще не цілком втілила собі свою рідну мову, відразу починають учити російскою литературною мовою, тим часом, колиб науку ведено було мовою краєвою, одночасно з російскою мовою, розвиток народної школи був би міцнійший і бистрійший, сама школа була-б користнійша народови. „І чого тут лякають ся?“ питає у своєму докладі д. Зелений; „дякуючи тому, що науку ведуть російскою літературною мовою, ніхто і ніколи не забуває своєї питомої мови, доказом чого можуть бути наші деякі вищі урядовці і особи: знатє краєвої мови не стало на перешкоді їх діяльности, не перешкодило і тому, що вони мають тепер значні посади. Час би, здаєть ся“, каже д. Зелений, „дивити ся і на народню школу, як на школу, і не більше“. Доклад д. Зеленого єлисаветске зібранє ухвалило і віддало єго до міністерства.

Російска преса, хоч не часто, хоч випадково, все-ж таки звертає увагу на питанє про українську мову по школах: про постанову сего питаня в черниг. земстві знаходимо звістки в петерб. місячних часописах „Новое Слово“, „Сѣверный Вѣстникъ“, в київских щоденних часописах „Жизнь і искусство“, „Кіевское Слово“, в смоленскій — „Смоленскій Вѣстникъ“, в „Полтавскихъ Губ. Вѣдомостяхъ“, про доклад д. Зеленого теж в „Сѣверному Вѣстнику“. Всї ті часописи висловлюють своє спочутє вживаню народної мови по школах і звертають увагу на користь сего для народної осьвіти. Оглядач провінцияльної преси в „Сѣверному Вѣстнику“, д. Л. Прозоров, з поводу внесеня д. Шрага в черн. ґуб. зібранє, подаючи звістку про се внесенє, додає кілька слів про брак користи від остракізму якої будь мови, і далї каже „наукова термінольоґія в українській мові уже істнує: вона була вироблена в Галичині, і коли-б трапилась яка трудність в уживаню тих україньских учебних книжок, які уживають ся по галицких школах, задля невеличких відмін в діялєктах, то сему легко-б було запомогти, скомпонувавши в Росії коротенькі україньскі учебники по тим, більш просторим, якими користують ся у трех укра-

їньских ґімназиях, що істнують в Галичині. З запомогою таких книжок, україньским дітям легше буде вนучувати усе те, що учать у школї мовою російскою, а то тепер дитина у школї спочатку як у лїсї: вона не має розуміния того, чому учать, а поясненя одною мовою російскою розуміє з великим трудом". (Сѣв. Вѣст. 1896, Январь, стр. 14 і 15).

Дуже було-б користно, коли-б Українцї при всякій нагодї підносили питанє про україньску мову по школáх і про утиски її взагалї, не мовчали про него, було-б дуже користно, коли-б вони містили в російских часописях дописи і розвідки в сїй справі, дуже було-б користно, коли-б вони усякими засобами нагадували про істнованє і вагу її і знаємили б з нею російску інтелїґенцию; безперечно, найкраща частина сїєї інтелїґенциї звернула-б на се увагу і підтримала такі зовсїм леґальні змаганя. Тепер звернена велика увага і земств, і інтелїґенциї взагалї на дїло народної осьвіти, а тим часом іґнорують зовсїм те, що осьвіті народа в Українї бракує найголовнїйшого — рідної мови: прихильники народної осьвіти quand même не бачать, а може і не хочуть бачити, що школа тільки тодї буде користна народови, коли відповідати ме єго потребам, не буде єму чужа; вони не хочуть знати, що не в с я к а школа користна: школа, при певних обставинах, не тільки не буде користна, — вона буде шкодлива, бо вона не дасть розумового розвитку, вона тільки затуманить природню кебету. Сучасна школа на Українї не відповідає тим вимаганям, яким вона мусить відповідати, щоб бути користною україньскому народови, і сьвяту правду сказав д. Драгоманів, коли намалювавши становище шкільних справ в Росиї в роках 1877—78, додав: „до такого лиха з школами, спільного по всїй Росиї, у нас на Українї прикладаєть ся ще своє, особливе. У нас з самого початку учать мовою чужою, по книгам, що не приложені до нашого краю і житя. Се лихо таке, котре тягнеть ся десятки років і само по собі може поставити наш народ позаду трохи не усїх народів в царстві російскім". (Громада, 1878 р., ст. 143). Се лихо істнує і тепер, ще мабуть більше, ніж істнувало тодї, коли се було писано, і наші земцї, що так щиро пильнують про народню осьвіту, мусять звернути на него особливу увагу, мусять виявляти єго, се лихо, і в земских зібранях, і в шкільних радах, і в пресї, мусять кричати про него, а не мовчати, як вони се тепер роблять, і тільки тодї вони справдї виконають свої обовязки до народної осьвіти, не будуть калїчити народ; треба не забувати а згадати думки того педаґоґа, ювилей котрого не так давно сьвяткувала майже уся інтелїґентна Росия, думки д. Ушиньского, котрий вказуючи на те, о скільки україньским школам бракує сприяючих дїлу осьвіти обставин, звертає насамперед увагу на те, що там уживаєть ся російска мова, і каже, що така школа не користна: дитина входить до неї із сфери чужої, а з неї обертаєть ся у ту-ж чужу школї сферу.

*

Хутко, каже д. Ушиньский, дитина забуде ті кілька слів, яких єго вивчили в школї, а заразом забуде і про всї ті думки, які з ними звязані. Д. Ушиньский становить питанє „щож зробила така школа?", і відповідає: „гірше нїж нїчого! вона на кілька років задержала природний розвиток дитини; залишаєть ся, правда, грамота, письменність, або, краще сказати, на пів-письменість, да і тая може хиба бути ужитою, щоб написати на пів-російскою мовою яку будь ябеду, чоловічої-ж душі така школа не розвине, а зопсує".

Бажано дуже, щоб наведені слова д. Ушиньского добре памятали ті, що дбають про народну осьвіту на Україні, і памятаючи їх, пильнували-б щиро, щоб вимагати инших, кращих обставин для школи, і зміни тих, в яких вона тепер істнує.

До шкіл на Україні ми ще вернемо ся.

1896 р. 23. Марця.

Черниговець.

З подорожі на Той-Сьвіт.*)

II.

Минуло може з тиждень чи й зо два. Знов таки сиділи ми з Дорошем і вже думали; бо прийшло з „главнаго управленія по дѣламъ печати" дозволенє думати де про що. Ми подали цїлу сотню пунктів, про які треба було нам думати. Цензура на сей раз, спасибі їй, змилостивила ся і заборонила тілько 92 пунктів; а сїм лишила „не хрещеними", про останнїй же повідомила, що не тямить єго, бо не розбере якою мовою списано той пункт. Ось він до слова: „Увзгляднюючи не абстракцийно, хоча і недостач безсамовіжно, а на узасадненю совпадаючому з самовіжним прецеденсом і предвідучостю, вийлюмінованого справною студиєю і раціональними дискусиями, що „історию назначено бути силою центральною**) великорусам" а тим часом не всї ще „світлі Русини" уможливили ся „вміти шанувати інстинкти центральних великоруских сил"; не усї єще Русини переконали ся узасадненєм совітудателя, що все однаково, чим не стане наш народ, чи Москалями, чи Поляками; увзгляднюючи

---

*) диви „Правда", 1896, ч. 14

**) Вибачте! Тут і я нїчогісенько не розберу і не стямлю якою се мовою написано, хоч я і занадто „сьвітлий Русин" і вмію шанувати не тілько центральні, але і всякі инчі інстинкти, а найпаче інстинкти „Заведенія". — Зецер

зрештою, що є ще і такі самосьвіжні уроджені Руспнами люди, що „розбуджують через романтично-археольоґічний розворух старовини“ чувство національної самосьвіжи, а се „богато наносить каліча народному уму і чоловічому чутю і задержує у середині народу поступ; просимо дозволенія начальства думати нам консеквентно, уповажнено і міродайно: чи не слід, надягши „національне убранє“, провадити „шаг за шагом“ єдину на цілий сьвіт муромску геґемонію, уживаючи задля такої всечоловічої пропаґанди „народної мови і форми яко найпрактичнійших засобів“.

Здаєть ся, чого ще яснійш і виразнійш! Чого тут не зрозуміти і не розібрати!?

Так ото й заходили ся ми сьміливо і голосно думати коло питаня: чи можна на Водохрища ходити в гай по опеньки? Дорош доводить, що можна, а я супротивляю ся і кажу:

— Можна, але по що єго ходити, коли і мала дитина добре тямить, що на Водохрища у гаю опеньок нема і до віку не буде: нічого значить і ніг набивать.

Пішла у нас дискусия така, що й не сказати! Може-б ми були що небудь з неї й виймилюнували про „єдинство“ культури опеньок у Муромі і Лохвиці, коли-б Марина вернувшись з міста не вбігши прожогом до нас не гукнула несамовито:

— Бодай би ви були не діждали писати отієї проґрами! Таке з неї вийшло! Таке, таке!

Марина не договорила і закривши лице фартушком, пустила ся голосити. Дорош сполотнів. А я! Та що вже про мене! Перегодом Марина вгамувала ся і повідала нам:

— Приходжу, — каже, — сегодні на місто, шукаю кого письменного, щоб вичитав мені з тієї проґрами, що сегодні прописано на обід. Нема нікого письменного. Щож отсе мені робити? Порозходять ся з міста перекупки, позамикають різниці, а я дурна сновигати му отут з проґрамою. Коли-ж іде квартальний; я до єго: Прочитайте. Він взяв, та так у ту проґраму і впив ся очима, немов шуліка пазурями у курча. А чия ти бабо? питаєть ся. Я єму на те: Ще зроду не бабувала.

— Чия ти? Кажи швидче.

Я відповіла.

Він тоді мене за руку: Ходім, каже, до поліциї. Я, ну змагати ся і се єму, і те; я нічого, кажу, не крала, не переводила, мені піч пора топити, та обід варити. Не вважає він ні на що. Привів, списав протокол. Тепер, каже, йди з Богом; треба буде так покличемо. А проґраму мою? Проґраму, каже, нам треба; і не дав. Так як же отсе воно буде? Як же з обідом? Я-ж нічого й не купила ще, а за того півдня на дворі. Кажіть: як воно буде?

Глянув я на Ліпивбоки: шапку він мне і блідий наче крейда. Питаю єго очима: що?

— „По теориї вѣроятностей", — каже, тяганина буде.

— Мабуть що так; потягнуть нас.

— Мене не займуть, — каже Дорош, — мого підпису на проґрамі нема; я тілько хреста постановив, а хреста міг кожен постановити, навіть Марина...

— Що Марина?! Що я! Ще чого не було! Приплетіть і Марину! Я ні до чого не причинна, — перебила Дороша Марина.

— Та „по теориї вѣроятностей" і сам квартальний міг хрест написати; вони звикли до сего... А от руки!! Я трошки покрутив, не догадають ся; а ти, певна річ, не видаси? — Питав ся у мене Дорош, стрижучи на мене блискучими очима. — Тай не питати муть вони хто писав...

— Питали вже у мене — знов перебила Марина. Дорош аж не встояв! Швидче сів та якимсь придавленим голосом до Марини:

— Щож ти на те?

— Звістно що: я кажу, при тому не була; він знов сікаєть ся: і не бачила, хто писав? Колиб, кажу, я була при тому, так би і бачила; а коли не була то й не бачила.

— Розумна голова! — мовив Дорош і трошечки повеселійшав, усьміхнув ся, далі каже: — якось воно буде. Одначе у мене часу нема; треба йти.

І так швиденько з хати. Дивлю ся в вікно: Дорош мій підтюпцем...

Не скажу, чи минуло з пів години, чи може й не минуло як до мене в хату вбіг „ввесь ремінцями обвязавшись" сам пан „Меркурій", а з ним кілько „Марсів" а на самому хвості неофіт Ендиміон!

Пішла робота!!!

І після пожежи такого-б гармідеру не було.

Усе, що було в хаті стало до гори ногами.

Я вже мовчу, та ходячи нищечком читаю De profundis.

Ніщо не помогло!

Скінчили ся жнива. Тоді „Меркурій" до мене:

— Прошу до Ескуляпа на ралець.

Ескуляп тоді був у доброму дусі: посадив мене біля себе, да так приязненько питає:

— Як ваше здорове?

Подякував я і кажу: було-б гаразд, коли-б зуби не боліли; але не велике лихо: „въ видахъ общаго благоденствія" може так і треба, більше мовчати му. З сим словом як забурчить у мене в утробі, наче возом по мосту. Ескуляп, бачу я, аж здрігнув.

— Се, — кажу, — тому, що я сегоднї ще не обідав, а люди добрі небавом вечеряти муть.

– Еге! — відповів Ескуляп, — ото вам наука, не заходжуйте ся біля „гадостей“; не пишіть проґрами, мало вам „Вольної спілки“ чи що?

— Хиба таки можна рівняти?

— Сего я не кажу; та все-ж „проґрама“, сепаратизму не знати, се правда! Знати „єдинство“ культури; але-ж!...

Тай почав „алекати“ і „проалекали“ мене трохи не два роки. Що ми з Марвною за той час перемучили ся так і не сказати! Смачна муромська культура „відкультурили“ мене за два роки так, що став я на себе не похожий! Так охляв, так порепав ся, так з тїла спав, що навіть Дорош, на що вже приятель, а й він не познавав мене.

Ну ще нехай би тїло марнїло, а тож і в душу залїзла така нудьга, що просто жити тобі остогидло! Став я радити ся з Мариною.

— Погано, Марино, жити!

— Ще й як погано, просто паскудно.

— Аке лишень — нумо вмирати.

— Коли-ж смерть не йде.

— Давай — живосилом.

— Е, нї, нї! Так не хочу. Коли-б сама смерть прийшла, я-б з дорогою душею в домовину, а рук на себе не наложу, і гріх, і духу на таке дїло не стане. А от прочула я, що можна, не вмираючи, перебрати ся на Той сьвіт, коли-б се правда була.

Я зараз метнув ся і по людях розпитувати ся про таку чудовну новину: вже-ж кому се дотепно і достоменно знати, як не Ескуляпови. Я до него:

— Чи правда, — питаю ся, — що ваша „наука“ знайшла стежку, якою можна переправляти живих людий на Той-Сьвіт?

— Суща правда.

— І менї можна туди?

— Хоч зараз.

— Яким же чином?

Він мене, спасибі єму, напутив як слїд, усе розповів що треба було. Взяв я „видъ“, себ то паспорт, та у вечері і рушив самотою. Марина не відважила ся, острах напав на неї, каже: „Їдьте спершу ви, та роздивіть ся, коли на Тім-Сьвітї лїпше нїж на Сім-Сьвітї, тодї подайте звістку, так і я не забару ся.

(Далї буде.)

Політика засліпленя.

Від часу до часу „Дѣло“ виїздить з високопарними окликами, що наче той соломяний огонь запалахкотять і відібють ся луною на рускім овиді і здавало-б ся, що се дійсно огонь великої пожежи, однак по хвилї огонь погасає а темрява обгортає все навкруги. Отак буває і з тими високопарними окликами — загоготить оден другий шумний оклик і через кілька днів щезне як піна морска.

Останними часами пустило „Дѣло“ знов оклик „політика засад“ (вже не „принципіяльна“, бо та якось не повела ся). Ми з цілої душі раді і щиро бажали-б, щоби „Дѣло“ придержувало ся „політики засад“, пояснювало своїм читачам і прихильникам сї „засади“ і виховувало руску суспільність та вело її в напрямі „політики засад“. Як орґан щоденний має доволї місця і простору, щоби свою публику основно поучувати і підховати в тих засадах.

Однак в дійсности показує ся, що анї редактори, сотрудники і дописувателї, анї прихильники „Дѣла“ такої „політики засад“ не придержують ся або й зовсїм не мають вїяких певних і постійних засад, а кидають лише шумними окликами, пустими фразами. Статї на ту тему писані носять на собі виразне пятно авторства людий хорих, нервово роздратованих, що в хвилї роздратованя спалохнуть аж до нестями і не здають собі навіть справи з того плюгавленя людий, якого вони в нестямі допускають ся. Після такого пориву хвилевого наступає знов повне знесиленє, неміч. А коли недавно автор надісланої статї покликував ся там на пок Вол. Барвіньского, що він побачивши, що дїє ся, вдруге вмерби, то ми приложимо сї слова до сего „Дѣла“, котре покійник заснував і двигнув своїм талантом і невсипучою працею до значіня, яке воно давно вже втратило. „Від смерти В. Барвіньского“, пише оден знатний письменник українcкий про літературний рух руский в „Атенеум“ (1885 р.), „нї оден публїциста не заняв того місця, нї оден не вмів вести дальше тої самої політики з рівною єму енерґією і щиростю. Замість давнїйших статий „Дѣла“ щирих, енерґічних, писаних з талантом, стрічаємо там часто водписте балаканє, з котрого не все можна доглупати ся, чого автор хоче, а в деяких важнїйших питанях „Дѣло“ або мовчить, або вдоволяє ся подаванєм нїякових відомостий“.

Сї хиби й недостачі „Дѣла“ відчувала і єго власна спілка і все сторонництво народовске. І з одного і з другого боку лїтами вимагано від редакциї статий, які би пояснювали „засади“ нашого житя політичного й народного, однак цїлих 13 лїт на дармо! А сего й не можна

було сподївати ся, бо пок. В. Барвіньский вірив в те, що писав, був перенятий до глибини душі поглядами, які голосив і тому з єго статий віяло тепло огріваюче серце кожного Русина, промовляло до серця й переконувало; він мав вироблену провідну ідею, бачив ясно мету, до якої йде, він провадив публику і нераз против хиткости спільників „Дѣла“ висловлював сьміло свої політичні засади.

Тепер же т. зв. засади є пустими фразами, які задає ся читачам невдоволеним з воднистого балаканя і пустого змісту часописи наче наркотик для подратованя ослаблих нервів. Доволї переглянути оден річник „Дѣла“, а можна впевнити ся, що там нема нї провідної ідеї, нї ясно витиченої дороги, нї означеної мети, а погляди і „засади“ зміняють ся там як марцеві хвилї. Тїсні рами нашого вістника не позваляють нам підперти сего численними цитатами. Однак нагадаємо лише кілька подій, щоби пояснити сю „політику засад“ Белеївского „Дѣла“.

Коли в 1884 р. п. Романчук в соймі виступив з своїми шкільними внесенями що до ґімназий і семинарий, яких наслїдком було засноване руских кляс паралельних при ґімназиї в Перемишлї, „Дѣло“ не могло нахвалити ся, що п. Романчук покинув „високу політику“ а вступив на дорогу реальних потреб, і величало умірковані і поважні єго виступи. Так само коли настала т. зв. „нова ера“ було „Дѣло“ одушевлене не „рускими паралельками ґімназияльними“, не „рускими школами взірцевими при семинариях“, не „катедрою історії України-Руси“, не „руским товариством „Днѣстеръ“, але тим, що такі бажаня поставили рускі посли до правительства під проводом свого голови п. Романчука і що єсть повна надїя, що правительство зроблені в тім напрямі обіцянки переведе в житє. На тему сих обіцянок правительственних („концесий“, як звичайно називало „Дѣло“ і п. Романчук) писало „Дѣло“ цїлу серию статий, в котрих політику ведену рускими послами під проводом п. Романчука вважало найлїпшою. Тодї то також безнастанно писало ся в „Дѣлѣ“, що москвофіли найбільші вороги народу руского, перепона єго культурного розвитку і прославляло ся ту хвилю, коли народовцї зірвали з москвофілами всякі „сдєлкі“, а навіть сам п. Белей придумав термін „нова ера“ для означеня сего благодатного для народовців звороту.

Тепер же, коли наслїдком заходів руских послів (а особливо п. Барвіньского, що після слів п. Пілляшецкого „робив політику на власну руку“ себ то ходив за рускими справами) маємо і рускі школи вправ, і ґімназиї рускі в Перемишлї і Коломиї і катедру історії України-Руси і товариство „Днѣстеръ“, вельми користну для Русинів зміну обставин на Буковинї, каже „Дѣло“, що „нїякий сьвідущий Русин не може добачити тих мнимих здобутків“, обзиває послів Барвіньского і Вахнянина „прошаками політичними“ а їх заходи і змаганя „політикою жебранини“,

„рускими станьчиками після взору Черкавских і Савчиньских“ і проголошує свою „політику засад“.

Те саме „Дѣло“, котре доказувало з настанєм проголошеної ним „нової ери“ неможливість „сдєлок“ з москвофілами, підпирало в 1893 р. акцию марцеву п. Романчука в справі консолідациї з москвофілами, а п. Белей засїдав побіч мужа „довірія“ п. Маркова. Колиж та акция консолідацийна розбила ся як миляна банька, те саме „Дѣло“ підчас виборчої акциї в Калущинї знов виклинало москвофілів, доказувало, що між пп. Романчуком і Барвіньским єсть спільний ґрунт, а відтак знов одушевляло ся для т. зв. рускої депутациї віденьскої, що під проводом верховодів москвофільскої кліки їздила віддати „послѣдный поклонъ западу“.

У великодній статї з 4 цьвітня с. р. одушевляє ся „Дѣло“ розвитком між иншими товариства „Днѣстеръ“ і наукового товариства ім. Шевченка, хоч знає добре яким способом повело ся осягнути концесию на „Днѣстеръ“ та що материяльні засоби виєднані виключно заходами п. Барвіньского дали наук. товариству ім. Шевченка спроможність розвинути таку хосенну діяльність. Однак те саме „Дѣло“ з 11 цьвітня такими поганими епітетами пятнує п. Барвіньского і єго товаришів. Чиж се та славна „політика засад“?! Се безглуздє, до якого може довести лише засліпленє.

Так само ми моглиб перевести доказ і то з документами в руках на численних одиницях серед нинїшної т. зв. опозициї рускої, що у тих людий також не маєніяких „засад“, але обмежимо ся на нині одним прикладом. Відомо нашим читачам, як завзято виступало „Дѣло“ проти головного комітету перед виборами соймовими. Однак коли п. Нагірний (котрого термін „худобіють“ війшов тепер до словаря „Дѣла“) убігав ся о мандат посольский до сойму і мав вже потверджєнє своєї кандидатури з комітету москвофільского і т. зв. независимого, п. Белей інтервенїював, щоби п. Нагірного затвердив також і пятнований ним в „Дѣлѣ“ комітет головний. Отже якого терміну треба би ужити на означенє такого поступованя?! Головний комітет однак в „засади“ сего домаганя не увзглядних, очевидно inde irae.

Отже так виглядає та „політика засад“ шумно голошена „Дѣломъ“, для котрої воно кидає камінєм на людий, що після найлїпшого розуміня і найщиршої волї трудять ся для справи рускої і можуть вказати наглядні придбаня своїх заходів для руского народу. На таке поступованє „Дѣла“ і єго робітників можна хиба відповісти словами св. письма: „Отче, прости имъ, не вѣдятъ бо, что творятъ!“

УКРАЇНЬСКІ МЕЛЬОДИЇ.

В степах.

О рідний краю, як люблю
Я твій простор, твої могили,
Та душу зрячую мою
Твої степи не звеселили!
Не веселять... Душа болить.
Я не таким тебе, мій краю,
Ні, не таким хотів-би зріть!
Поглянь, — хто з тебе чинш збирає?
То — жид, та німець; то вони,
Пришельції, властують тобою.
Твої-ж занедбані сини
За плугом ходять борозною,
Сирую потом поливають,
Та лихо в сьпіві виливають...
А пісня що? Пусті слова,
Їх вітер в слід же й роздува!
Ні, не таким тебе, мій краю,
Хотів би син твій вірний зріть.
Чом сила рідная дрімає?
Чи може в нас її немає?
Так ніт же, є, та тільки спить.

Наум Чермак.

Огляд політичний.

Австрийско-угорска монархія. Рада державна перевела розправу над проєктом удержавненя північно-західної желїзницї і ухвалила відослати до комісиї желїзничої. Відтак в двох засїданях ухвалено закон пенсийний для вдів і сиріт з деякими поправками, між тими обниженє пенсий для вдів перших трех ранґ після внесеня меншости буджетової комісиї Менґера. Правительство думає в палатї панів перевести висші проєктовані суми свого предложеня і тому сей закон ще раз верне до палати посольскої. В розправі над тим законом промавляв з руского клюбу п. Барвіньский і вказавши також на гірку долю вдів і сиріт по сьвящениках, поставив резолюцию: „взи-

ває ся ц. к. правительство, щоб як найскорше перевело досліди в справі пенсий для вдів і сиріт по гр. кат. і греко-ориєнт. сьвященниках і як найспішнійше внесло дотичний проєкт закона в раді державній“. Резолюцию сю ухвалила палата і на внесенє референта і за згодою внескодавця відослала до буджетової комісиї, де буде обговорена при законі конґруальнім. Річ п. Барвіньского подамо в найблизшім числї після стенографічних записок.

В понедїлок розпочала ся розправа над законом виборчим, котрий імовірно до кінця цьвітня буде ухвалений. Окрім антисемітів і молодочехів будуть всї ґрупи голосувати за переходом до подрібної розправи, а молодочехи будуть голосувати за ним в третім читаню.

Рада міска віденьска вибрала в суботу знов Дра Люеґера 96 голосами бурмістром, однак можна сумнївати ся, чи корона єго затвердить.

Угорска депутация в своїм ренунциюм подає, щоби в спільних видатках державних був задержаний дотеперішний стан. Здаєть ся, що обидва парляменти не схотять тепер приступити до рішеня австрийско-угорскої угоди а лишать сю трудну задачу своїм наступникам.

Заграниця. Гостина цїсаря німецкого і єго родини у Відни минулого тижня була не тільки доказом ввічливости, але й зміцненя тридержавного союза, на що ще вказує й побут німецкого канцлєра і ґр. Айленбурґа в австрийскій столици. Міцний відгомін сих торжеств віденьских і венецких відбив ся в Анґлії, що тепер станула близше як коли небудь до тридержавного союза.

К. Фердинанд відбув поїздку в Петербург, де дізнав також великої прихильности. Неохоту свою до князя заявило лише „Блаґотворітельное Общество“ і єго голова ґр. Іґнатієв, що веде боротьбу з болгарскою полїтикою кн. Лобанова. Сей останнїй бажає лишити певну свободу самостійного розвитку Болгариї, коли тимчасом славянофіли хотїли-б її мати московскою ґубернією, а полїтику славянофілів підпирає також прихильник ґр. Іґнатієва, посол царгородский Нелїдов.

Становище мінїстерства Буржоа стає що раз труднїйше, так що мінїстер-президент носить ся вже з гадкою уступленя, а єго прихильники поміж сенаторами бажають лише улекшити єму сей відворот.

Анґлія ладить ся поважно до походу осїнного донґольского. Вже й росийска праса прийшла до пересьвідченя, що становище Німеччини в справі донґольскій не є демонстрациєю виміреною проти Росиї і Франциї.

ЗМІСТ:

Видає і за редакцию одвічає: **Антін Березиньский.**

З друкарнї Наукового Товариства імени Шевченка під зарядом К. Беднарского.